

**Energeetika- ja keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määruse nr 87 „Kassikaku püsielupaikade
kaitse alla võtmine¹” muutmise” eelnõu**

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi ka *LKS*) § 10 lõikele 2 võtab ala püsielupaigana kaitse alla valdkonna eest vastutav minister. Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määruse nr 87 „Kassikaku püsielupaikade kaitse alla võtmine¹” (edaspidi ka *määrus*) alusel on seni kaitse all I kaitsekategooria linnuliigi kassikaku (*Bubo bubo*) üheksa püsielupaika. Kooskõlas LKS § 13 lõikega 1 muudetakse eelnõukohase määrusega väikses mahus Triigi kassikaku püsielupaiga välispiire ja tsoneeringut.

Energeetika- ja keskkonnaminister algatas 27. märtsi 2026. a käskkirjaga nr 1-2/26/132 energeetika- ja keskkonnaministri määruse eelnõu menetluse keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määruse nr 87 „Kassikaku püsielupaikade kaitse alla võtmine¹” muutmiseks.

Keskkonnaministri määruse muutmise eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna spetsialist Jaanus Tanilsoo (tel 5662 9831, e-post jaanus.tanilsoo@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 5693 9110, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna vanemjurist Evelyn Jallai (tel 5304 2764, e-post evelyn.jallai@keskkonnaamet.ee). Kliimaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Mariliis Paal (tel 626 2875, e-post mariliis.paal@kliimaministeerium.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute muutmise põhjendus

Saaremaa Vallavalitsus palus¹ Kliimaministeeriumil muuta kergliiklustee rajamiseks Triigi kassikaku püsielupaiga (EELIS-e kood KLO3001800) piiranguvööndi piire Karjalasma metskond 40 katastriüksusel (katastritunnus 40302:001:0446), et võimaldada kohalike elanike poolt soovitud ja ohutuse suurendamiseks planeeritud Leisi aleviku kergliiklustee rajamist Orissaare–Leisi–Mustjala tee (tee nr 21129) äärde kuni Kase teeni (tee nr 4030409).

Keskkonnaamet keeldus ehitusloa (taotlus nr 2511271/23334) kooskõlastamisest, sest kavandatud tegevus on vastuolus LKS § 31 lõike 2 punktiga 8, mis keelab piiranguvööndis ehitise püstitamise, kui kaitse-eeskirjaga ei ole sätestatud teisiti. Kassikaku püsielupaikade kaitse alla võtmise määrus ei reguleeri teede ehitamist piiranguvööndis, mistõttu Keskkonnaametil puudub kaalutlusõigus tee ehitamise lubamiseks.

Triigi kassikaku püsielupaika jääv kassikaku elupaik (KLO9122581) on olnud pikalt asustamata. Viimane asustatus oli aastal 2016. Elupaiga tühjaks jäämine on tõenäoliselt seotud liigi kogu Eestis väheneva arvukusega.

---

¹ Registreeritud Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 11.12.2025 kirjana nr 8-2/25/5447.

Kui 2002. aastal hinnati Eesti kassikaku populatsiooni suuruseks 120–200 paari², siis juba 2008. aasta hinnangu³ kohaselt elas Eestis vaid 60–120 paari kassikakke. 2013. aasta arvukushinnangu⁴ andmete kohaselt oli liigi arvukus veel väiksem, 50–90 paari. Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel (2019. aasta hinnang)⁵ kuulub kassikakk kategooriasse „kriitilises seisundis”. Kassikaku arvukus on Eestis viimase linnudirektiivi aruandluse (2025) andmetel 20–30 paari ja arvukus on viimastel kümnenditel jätkuvalt langustrendis⁶. Alates 2021. aastast on riikliku seire tulemustele tuginedes teadaolevatest elupaikadest leitud rõngastusealisi poegi aastas ainult 2–6⁷.

Tegevuskava⁸ alusel kassikaku elupaikade kaitseks moodustatavad püsielupaigad koosnevad üldjuhul sihtkaitsevööndist ja piiranguvööndist. Sihtkaitsevöönd hõlmab kassikaku pesapaiku ja neid ümbritsevat EELIS-esse kantud elupaika, välja arvatud läbiraiutud (paljude lageraielankidega alad või ulatuslikud noorendikud), mis arvatakse tavaliselt piiranguvööndisse. Piiranguvöönd on vajalik pesitsusaegse häirimise vältimiseks (Kontkanen *et al.* 2004).

Lisaks jääb kassikaku elupaika I kategooria kaitsealuse liigi ogase astelsõnajala (*Polystichum aculeatum*) kasvukoht, mis liidetakse püsielupaigaga ja arvatakse sihtkaitsevööndisse.

2.1. Püsielupaiga kaitsekorra muutmise otstarbekus

Välise ekspordina kaasas Saaremaa vald ettepaneku koostamisel kassikaku liigikaitse tegevuskava koostaja, ekspert Renno Nellise, kes kinnitas oma e-kirjas Saaremaa Vallavalitsusele, et Orissaare–Leisi–Mustjala tee (tee nr 21129) äärde kergliiklustee rajamine ei kahjusta kassikaku elupaika ega selle kvaliteeti, mistõttu võib selle rajada. Olemasoleva kõrvalmaantee häiring ja mõjuala on suuremad, kui selle kõrvale rajatava kergliiklustee häiring.

Keskkonnaamet nõustub liigieksperti arvamusel, sest tegemist on asustamata püsielupaiga servaalaga, mis piirneb olemasoleva teega. Muudatus on väike ega mõjuta kassikaku elupaiga seisundit.

Määruse muutmiseks on parim lahendus teha väiksemahuline (0,075 ha) piirimuudatus Triigi kassikaku püsielupaiga lõunapiiril. Lisaks ajakohastatakse püsielupaiga piirid vastavalt 2025. aasta põhikaardile.

2.2. Kaitsekord

Triigi püsielupaigas jääb kehtima keskkonnaministri määrusega⁹ sätestatud kaitsekord. Eelnõuga muudetakse kehtiva Triigi kassikaku püsielupaiga vööndite ja välispiiri. Määrusega kehtestatud kaitsekord sobib ka ogase astelsõnajala kaitseks, kuna tegemist on metsaliigiga,

² Elts, J., Kuresoo, A., Leibak, E., Leito, A., Lilleleht, E., Luigujõe, L., Lõhmus, A., Mägi, E., Ots, M. 2003. Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 1998–2002. *Hirundo* 16: 58–83.

³ Elts, J., Kuresoo, A., Leibak, E., Leito, A., Leivits, A., Lilleleht, E., Luigujõe, L., Lõhmus, A., Mägi, E., Nellis, R., Nellis, R., Ots, M. 2009. Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2003–2008. *Hirundo* 22: 3–31.

⁴ Elts, J., Leito, A., Leivits, A., Luigujõe, L., Mägi, E., Nellis, R., Nellis, R., Ots, M. & Pehlak, H. 2013. Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012. *Hirundo* 26: 80–112.

⁵ Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS). Keskkonnaagentuur

⁶ <https://keskkonnaportal.ee/et/linnudirektiivi-artikkel-12-aruanne-2019-2024>

⁷ <https://kese.envir.ee/kese/welcome.action>

⁸ <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2024-04/Kassikaku%20kaitse%20tegevuskava.pdf>

⁹ Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määrus nr 87 „Kassikaku püsielupaikade kaitse alla võtmine”.

mille kasvukohti mõjutab raie ja muu metsamajanduslik tegevus. Sihtkaitsevööndisse arvamine välistab need ohutegurid ka selle liigi jaoks.

2.3. Püsielupaiga välis- ja vööndite piir

Asukoht: Saare maakond, Saaremaa vald, Triigi küla.

Kõik Triigi kassikaku püsielupaiga muudatused tehakse riigimaal ning kokku väheneb püsielupaiga sihtkaitsevöönd 0,56 ha ja piiranguvöönd (KLO3102099) 0,075 ha. Püsielupaiga uueks pindalaks on 63 ha, sihtkaitsevööndi pindala on 40,8 ha ja piiranguvööndi pindala on 22,2 ha.

Uue alana liidetakse püsielupaigale lahustükina kassikaku elupaika jääv ogase astelsõnajala (*Polystichum aculeatum*) kasvukoht¹⁰, mille pindala on 0,21 ha. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20. mai 2004. a määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 1 lõike 1 punktile 8 kuulub ogane astelsõnajalg I kaitsekategooria taimeliikide hulka. Looduskaitseaduse § 48 lõike 1 kohaselt tuleb I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade kaitse tagada kaitsealade, hoiualade või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Ogane astelsõnajalg on määratud Eesti punase nimestiku kohaselt kriitilises seisundis (CR – *critically endangered*) kategooriasse ja taimede leiukohti on Eestis teada 2026. aastal ainult seitse.

Püsielupaiga välispiir on piiritletud mööda kraavidele ja teedele loodud 2 m laiuste puhvrite servi, katastriüksuste piire ning mööda mõttelisi sirgeid, kusjuures välispiiriks olevad kraavid ja teed jäävad püsielupaigast välja. Püsielupaik piirneb loodest Väinamere hoiualaga (Saare). Püsielupaiga piir on kantud kaardile, kasutades alusena 2025. aasta Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid (2026).

Triigi kassikaku püsielupaiga piirimuudatustega ei muudeta Triigi merikotka püsielupaiga (KLO3002048) piire.

3. Menetluse kirjeldus

Teavitust Triigi kassikaku püsielupaiga piiride muutmise kohta saadeti Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Saaremaa Vallavalitsusele¹¹. Ettepanekuid ja arvamusi muudatuse kohta sai esitada kaks nädalat (tähtaeg 27.04.2026). Teavituskirjale lisati, et kui vastuväiteid ja ettepanekuid selleks tähtajaks ei esitata, siis arvestatakse, et vastuväited Triigi kassikaku püsielupaiga piiride muutmise kohta puuduvad.

Kaasamise käigus vastuväiteid ja ettepanekuid ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) ehk linnudirektiivi. Linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult leiduvate

¹⁰ EELIS kr_kood KLO9336044.

¹¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 10.04.2026 kirjana nr 7-4/26/6963.

linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset Euroopa Liidu liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, kasutusele vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomise, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi.

Triigi püsielupaika ei asu Natura 2000 võrgustiku alal.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määrusel mõju on loodus- ja elukeskkonnale positiivne. Määruse rakendamine aitab säilitada I kaitsekategooriasse kuuluva kassikaku ja ogase astelsõnajala ning nende elupaiga ja kasvukoha soodsat seisundit, mille kaudu säilib looduskeskkonna mitmekesisus. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda hea ja mitmekesise elukeskkonna säilimise inimestele. Määruse jõustumisel puudub mõju rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, sotsiaalvaldkonnale, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Triigi püsielupaik on juba kaitse all ja kavandatavad piirimuudatused on väiksemahulised (kaitse alt arvatakse välja ligikaudu 0,64 ha). Määruse rakendamiseks vajalikud kulud eeldatavalt puuduvad.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kohaselt on ka keskkonnaorganisatsioonidel õigus esitada kaebus kohtusse. Keskkonnaasjades kohtusse pöördumist reguleerib keskkonnaseadusliku üldosa seadus (§-d 30 ja 31), mille kohaselt eeldatakse keskkonnaorganisatsioonide õiguste rikkumist või põhjendatud huvi, kui keskkonnaorganisatsioon vastab teatud kriteeriumitele (§ 31) ja kaebuse ese on seotud keskkonnaorganisatsiooni senise tegevuse või tegevusvaldkonnaga (§ 30 lõige 2).

8. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu on koostöölastatud teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu.